

גל פרל פינקל < חוקר אורח בתכנית צבא ואסטרטגיה במכון למחקרי ביטחון לאומי

להילחם שלא על מנת לנצח

כיצד התמודד הצבא
הסיני עם העדיפות
החומרית-טכנולוגית
של הצבא האמריקני
במלחמת קוריאה?

מלחמת קוריאה ותוצאותיה הובילו את הצבא הסיני
לרפורמה נרחבת ומקיפה שכללה את הסיוע מברית המועצות
בנשק, בהדרכה ובתשתיות להקמת תעשייה צבאית סינית. צבא
השחרור העממי הסיני הפך למודרני

**חיילים סינים
במלחמת קוריאה**
חיל המשלוח הסיני
שפעל במלחמת
קוריאה כונה "צבא
המתנדבים העממי"
אף כי למעשה היה
חלק מהצבא הסיני
הסדיר

מ

לחמת קוריאה התרחשה בשנים 1950-1953. בראשיתה הייתה המלחמה מאבק בין שני חלקיה של קוריאה: צפון קוריאה, שנתמכה בידי סין ובמידה פחותה גם ברית המועצות, ודרום קוריאה, שנתמכה בידי האומות המאוחדות בהנהגת ארצות הברית, שאף שלחה לשם חיל משלוח. בנובמבר 1950 בחרה סין בהנהגת מאו צה דונג לשלוח כוחות צבא במטרה לסייע לכוחות צפון קוריאה. הכוח הצבאי של ארצות הברית שלחם במלחמה היה למעשה אחד הצבאות המודרניים והמנוסים ביותר שלחמו אי פעם. גרעין אנשי הקבע שבו, החל ממפקדי הפלוגות ועד למפקד כוח המשלוח הגנרל דאגלס מקארטור, לחם בהצלחה במלחמת העולם השנייה, הן בחזית האוקיינוס השקט והן באירופה. כלי הלחימה, הניוד והלוגיסטיקה שהפעיל במלחמה היו הטובים והמתקדמים ביותר לזמנם.¹

לעומת זאת סין הקומוניסטית, בהנהגת מאו, הייתה אז מדינה ענייה, שונה מאוד מן המעצמה המתקדמת והחזקה המוכרת לנו כיום. חולשותיו של צבא ההמונים שלה בציוד, במיכון ובחימוש עלו על החוזקות שלו, ובהם הניסיון הרב שצברו מפקדיו וחייליו במלחמת האזרחים שנסתיימה כשנה וחצי קודם לכן.² למרות זאת היווה הצבא הסיני אתגר של ממש מול הכוח הצבאי החזק, המתקדם והמנוסה בעולם. מאמר זה בוחן כיצד התמודד הצבא הסיני עם העדיפות החומרית-טכנולוגית של הצבא האמריקני במלחמת קוריאה.

מאפייני הצבא הסיני ודרך לחימתו טרם הצטרפותו למלחמת קוריאה

בחמש השנים שקדמו למלחמת קוריאה

לחמו הקומוניסטים במלחמת אזרחים אכזרית (שנמשכה למעשה משנת 1927) שהסתיימה בניצחונם בשנת 1949. קודם לכן לחמו נגד היפנים במלחמת העולם השנייה.³

דוקטרינה

כאשר הוקם הצבא על-ידי מאו צה דונג בשנת 1927 כצבא עממי ולא סדיר, שפעל בתנאי מחסור ונחיתות חומריות נגד התנועה הלאומית והצבא היפני, התבסס דפוס הפעולה שלו על לוחמת גרילה. לתפיסתו של מאו הגרילה תימנע מקרב סדור עם האויב בשל חולשתה, וכל עוד אינה מחזיקה את העוצמה הדרושה לכך, תימנע מחתירה להישגים אסטרטגיים. במקום אלו תחתור להישגים טקטיים. "התקף את החלש וברח מהחזק" קבע מאו, והדגיש כי יש לנהל קרב רק כשהניצחון ודאי. מאו גיבש אסטרטגיית גרילה בת שלושה שלבים:

- **שלב ראשון** – האויב ינהל מתקפה ואילו כוחות הגרילה יבצעו נסיגה אסטרטגית תוך שהם מטרידים ללא הפסק את כוחות האויב.
- **שלב שני** – כאשר האויב יתפרס עד לקצה יכולתו ויתבצר בשטח שבבש ינהלו כוחות הגרילה מלחמת התשה נגדו.
- **שלב שלישי** – גיבוש כוחות הגרילה לכדי כוחות סדירים

ויציאה להתקפה אסטרטגית על האויב עד להכרעתו.⁴ אסטרטגיה זו מעולם לא מומשה כלשונה. למרות זאת היוותה אסטרטגיה זו את האופן שעל-פיו התכונן הצבא הסיני לפעול במלחמה, גם כנגד צבא מודרני כצבא ארצות הברית.⁵

הרכב הצבא, מבנהו וציודו

צבא השחרור העממי, כפי שכונה צבא סין מאז הרפורמה שהחלה בשנת 1945, מנה כחמישה מיליון חיילים. אף שהוא היה מיומן וממושם בלוחמה בלתי-סדירה, הוא חסר מערכות גיוס מסודרות, והיה נטול כמעט לחלוטין זרועות אוויר וים. פיקוד הצבא היה מבוזר וחסר שליטה מרכזית.⁶

מנהיגי סין הקומוניסטית ראו צורך חיוני ודוחק להפוך את הכוח הבלתי סדיר אשר סייע להם לכונן את שלטונם לצבא מודרני שיבטיח את הישגותם בשלטון. לכן, היה הצבא בטרם מלחמת קוריאה בעיצומו של שינוי. בין היתר, הוקמו אקדמיות צבאיות במטרה לפתח שדרת פיקוד וקצונה שתהיה כשירה לפקד ולהפעיל צבא מודרני. אף שהצבא נזקק נואשות לציוד לחימה מודרני (ובכלל זה לסטנדרטיזציה של כלי הנשק) הרי בשנת 1949 לא נתאפשר הדבר. ברית המועצות בהנהגת סטאלין, בעלת בריתה הטבעית לכאורה של סין הקומוניסטית, לא נחפזה לספק זאת לסינים.⁷

הצבא הסיני, שהופעל במלחמת קוריאה סבל ממחסור ניכר בציוד ובחימוש, ולמעשה רוב יחידותיו היו החמושות בעיקר בנשק קל. הוא חסר זרוע לוגיסטית וזרוע אוויר מודרנית שיתמכו את מאמצי הלחימה.⁸ לרשות הסינים עמד בראשית המלחמה מספר קטן של דיוויזיות תותחנים,⁹ ואף שהן הוכחו כיעילות במלחמת ההתשה בשלב השני של המלחמה, הרי ניידותן המוגבלת מנעה הפעלה יעילה שלהן בשלב הראשון.¹⁰

יתרה מכך, במערכה בקוריאה הרכבות היו מכשיר האספקה העיקרי של הצבא הסיני, וכשאלו נפגעו היה לדבר השלכות משמעותיות על מצב האספקה בחזית.¹¹

בטרם מלחמת קוריאה שאף מאו לנצל כמחצית מן ההלוואה שנתנה ברית המועצות לסיין, כ־150 מיליון דולרים, כדי לכונן צי מלחמה. תוכננה, בין היתר, רכישת שתי סיירות מתוצרת בריטית. אולם בשל המלחמה ועלויותיה היו לסיין רק מספר כלי־שיט קטנים להגנת חופים, ארבע צוללות רוסיות ישנות, שתי משחתות, מספר גדול של סירות סיור, ארבעים ספינות נחיתה מתוצרת ארצות הברית, שנלקחו ללא מלחמת האזרחים, שולות מוקשים וסירות תותחנים לנהרות.¹² בסיכומו של דבר הורכב הצבא הסיני בעיקרו מחיל אחד, גם הוא ללא הכשרה וציוד מתאימים למלחמה מודרנית – חיל הרגלים.

חיל המשלוח הסיני שפעל במלחמת קוריאה כונה "צבא המתנדבים העממי", אף כי למעשה היה חלק מהצבא הסיני הסדיר. ההפרדה נעשתה מטעם חוקתי – כדי למנוע מלחמה רשמית בין ארצות הברית לסיין. כך נשמרה מראית עין של כוח נפרד שאינו קשור לסיין הקומוניסטית. כוח זה שכלל שש ארמיות מנה בראשית הלחימה 250 אלף חיילים ותפח עד סופה, בשנת 1953, לכדי שלושה מיליון חיילים.¹³

מנהיגי סין הקומוניסטית ראו צורך חיוני ודוחק להפוך את הכוח הבלתי סדיר אשר סייע להם לכונן את שלטונם לצבא מודרני שיבטיח את הישגותם בשלטון

מאז עם הצבא הסיני
 כאשר הוקם הצבא
 על-ידי מאו צה דונג
 בשנת 1927 כצבא
 עממי ולא סדיר, שפעל
 בתנאי מחסור ונחיתות
 חומריים כנגד התנועה
 הלאומית והצבא
 היפני, התבסס דפוס
 הפעולה על לוחמת
 גרילה

הצבא האמריקני, מאפייניו ודרך לחימתו ערב ההצטרפות למלחמה

הרכב הצבא, מבנהו וציודו

בחמש השנים שקדמו למלחמה עברו הכוחות המזוינים של ארצות הברית שינויים מרחיקי לכת בתחום כוח האדם. החל מסיום מלחמת העולם השנייה נדרשה ארצות הברית לבצע שינויים במבנה כוחה הצבאי, בגודלו ובמשימותיו. נדרש אז שחרור מידי של רבים מן החיילים שגויסו בגיוס החובה שהונהג במהלך המלחמה. בנוסף האמין הצבא האמריקני כי אבד כלח על הלוחמה האמפיבית, מן הסוג שרווח במלחמת העולם השנייה. יו"ר המטות המשולבים, גנרל עומר בראדלי, אף העיד בשנת 1949 בפני הסנאט כי אינו צופה מבצעים אמפיביים בקנה מידה רחב מעתה ואילך. קיצוצים נרחבים נערכו בצי (בוטלה בין היתר בניית נושאת מטוסים) ובחיל הנחתים.¹⁷

מנגד יש לציין כי מן הבחינה הטכנולוגית היו הכוחות המזוינים של ארצות הברית מצוידים במיטב הנשק המודרני של אותה עת. הדבר היה נכון בנוגע לטנקים, למטוסים ולספינות כמו גם לנשק האישי

שדרת הפיקוד

מנהיג סין הקומוניסטית למן היווסדה בשנת 1949 ובמהלך מלחמת קוריאה היה היושב ראש מאו צה דונג, שצבר ניסיון צבאי רב במהלך מלחמת האזרחים נגד כוחות הקומוניסטנג (המפלגה הלאומית הסינית).

על כוחות צבא המתנדבים העממי הסיני במלחמת קוריאה פיקד הגנרל פנג דה חואי, יליד 1898, בוגר "המסע הארוך" בשנים 1934-1935, אשר היה מפקד בולט במהלך מלחמת האזרחים ופיקד בין היתר על ארמיה.

לאחר כינונה של סין הקומוניסטית שימש בכמה תפקידי פיקוד בכירים בצבא.¹⁴ לצדו היו גנרלים מנוסים דוגמת הונג קסו זחי, מפקד הלוגיסטיקה של צבא המתנדבים העממי, אף הוא בוגר "המסע הארוך" ומתקפת מאה החטיבות כנגד היפנים, והגנרל יאנג דה זחי, ראש אג"ם של צבא המתנדבים העממי שבשלהי המלחמה אף פיקד עליו, אשר לחם במלחמה כנגד היפנים¹⁵ כמפקד חטיבה ובמלחמת האזרחים פיקד על ארמיה.¹⁶ מאחר שמלחמת האזרחים של סין הסתיימה רק כשנה בטרם החלה מעורבות סין במלחמת קוריאה היו כמעט כל החיילים והמפקדים בוגרים מנוסים שלה.

ברית המועצות שהגיעה להבנה כי לא ניתן לנצח במלחמה שבה פתחה צפון קוריאה הנתונה להשפעתה, הציעה לנהל משא ומתן לסיומה

הצבא הסיני
בסוף שנות
הארבעים -
תחילת שנות
החמישים
למרות מגבלותיו,
היה הצבא
הסיני אתגר של
ממש מול הכוח
האמריקני שהיה
המתקדם והמנוסה
בעולם

תחתיו פעלו הגנרלים וולטון ווקר ומתיו רידג'וויי. השניים פעלו במלחמת העולם השנייה כמפקדי גייסות והצטיינו בלחימה. רידג'וויי, בלט בקרבות בחזית אירופה כמפקד אוגדת הצנחנים 82 בנורמנדי וכמפקד גיס מוטס 18.²³ גם בדרג הטקטי היו מפקדים מנוסים, ובהם מפקד רגימנט הנחתים ה-1, לואיס "צ'סטי" פולר, ותיק המערכה בגואדלקנל שבמהלכה הצטיין בהגנת שדה התעופה הנדרסון, "כאשר המקלעים של סמל מאנילה ג'ון באסילון ירו 26 אלף כדורים בעת התקפת לילה עזה של רגימנט יפני".

בטרם החלה המעורבות הסינית במלחמה, השלימו הכוחות האמריקניים את אחד המהלכים הצבאיים המרשימים בהיסטוריה - הנחיתה האמפיבית בנמל אינצ'ון - שהוגדר כאחד התמרונים הצבאיים המבריקים בתולדות המלחמות.²⁴ הוגה התוכנית היה גנרל מקארתור. תחילה דחו ראשי המטות את התוכנית, שכן כפי שניסח זאת אחד מתכנני המבצע, "הכנו רשימה של כל המכשולים הטבעיים והגיאוגרפיים - ואינצ'ון 'התברכה' בכולם". הנמל היה קטן ומוגן היטב. בנוסף שינויי הגאות והשפל במקום הם מהגבוהים בעולם.²⁵ למרות שראשי המטות המשולבים ניסו להניאו מן המהלך, התעקש על כך מקארתור באומרו כי "אנו יכולים להטיל

נישאו הלוחמים.¹⁸ הכוח הלוחם שפעל בקוריאה מנה בראשיתו שתי דיוויזיות אמריקניות אולם לאחר משלוח כוחות האו"ם והנחיתה באינצ'ון עמד לרשות כוחות האו"ם כוח בסדר גודל של 12 דיוויזיות.¹⁹

שדרת הפיקוד

ניסיונם הקרבי של המפקדים האמריקנים עלה באופן משמעותי על זה של יריביהם הסינים. הנשיא ערב מלחמת קוריאה ובמהלכה היה הארי ס' טרומן, אשר לחם כמפקד סוללת תותחים במלחמת העולם הראשונה²⁰ וכנשיא ארצות הברית הורה להטיל את פצצת האטום על יפן במלחמת העולם השנייה.²¹

מפקד הכוחות כולם היה לא אחר מאשר הגנרל דאגלס מקארתור, בוגר האקדמיה הצבאית וסט פוינט. מפקד אוגדת הרגלים "הקשת בענן" במלחמת העולם הראשונה אשר היה "גנרל החזית המעולה ביותר בצבא האמריקני באותה תקופה." ומפקד כוחות צבאות בעלות הברית בזירת דרום האוקיינוס השקט במלחמת העולם השנייה, בה נעשה מומחה ללוחמה אמפיבית. הוא זכה כמעט בכל עיטור אפשרי ולאחר המלחמה שיקם את יפן והנהיג בה חוקה ליברלית.²²

**בשל התעקשותו של
מאו נקטו מפקדי הצבא
הסיני אסטרטגיית גלים
אנושיים. על פיה מסת
החיילים האדירה של
צבאם תהווה משקל נגד
לאיכות הציוד והנשק
שבידי האמריקנים,
וזאת בתנאי שהמלחמה
תישאר בתחום הלוחמה
הקונבנציונאלית**

מתקנים את הרכבות, הן שוב מופצצות.³³ אולם מאו סירב לבקשתו משום שהיה נחוש להילחם ככל שיידרש בכדי לשכנע את סטאלין בצורך לספק ציוד לחימה חדיש לסין. לאור זאת פתחו צבאות סין וצפון קוריאה ב־31 בדצמבר 1950, במתקפה מתואמת. למחרת כבר הצליחו כוחותיהם, שפעלו בתנאים קשים, להתקדם כעשרה מיילים אל תוך השטח שבשליטת ארצות הברית.³⁴ בינואר 1951 כבשו הסינים את בירת דרום קוריאה, סיאול.

בעוד כוחות האו"ם נסוגים, נהרג בתאונת דרכים גנרל ווקר, מפקדה של ארמיה 8 (שכללה עתה גם את כוחות גיס 10). מחליפו, גנרל רידג'וויי איש הצנחנים, נקט צעדים לייצוב המצב תוך שהוא מנצל לטובתו את היתרון העיקרי של צבאו – עוצמת האש העדיפה. במקביל הוא חיזק את ביצורי קו ההגנה בחזית כך שיהוו מכשול אמיתי בפני הסתערות סינית. מתקפות הצבא הסיני בצ'יפונג'ני ובוונג'ג'ו נהדפו תוך שהסינים סופגים אבידות כבדות (מעל 10,000 בני אדם). כוחותיו של רידג'וויי החלו במתקפה נחושה שבמהלכה נכבשה סיאול מחדש והכוחות הסיניים נהדפו חזרה לעמדותיהם.³⁶

בעקבות הצלחותיו של רידג'וויי, טען הגנרל מקארטור כי "עלינו לנצח. אין תחליף לניצחון" ועל כן יש להפעיל כוח רב יותר במטרה להשתלט על קוריאה כולה. מקארטור תכנן להפיץ את הגשרים על היאלו ואף, אם יידרש לכך, להשתמש בנשק גרעיני. הנשיא טרומן לעומתו לא ראה את המצב באורח דומה ושאל להשבת הסטטוס קוו לקדמותו. גנרל בראדלי, יו"ר המטות המשולבים, טען כי גישה זו של מקארטור תסבך את ארצות הברית "במלחמה הלא נכונה, במקום הלא נכון, בזמן הלא נכון ועם האויב הלא נכון." משנאסרה דרך פעולה זו על מקארטור, ניסה להפעיל את דעת הקהל האמריקנית לטובתו כמנוף לחץ על הממשל. לאור זאת הדיח אותו הנשיא טרומן, שכסרן תותחנים שירת זמן קצר כפקודו במלחמת העולם הראשונה, מן הצבא וכפה עליו פרישה.³⁷ לאחר הדחתו

טען מקארטור בפני הסנאט בזכות הקו בו דגל ואמר כי "כאשר אנשים נקלעים לקרב, אסור שיהיה גורם מלאכותי בשם המדיניות שיכביד על האנשים, ויגרע מעילותם ומסיכוייהם לנצח, דבר שיגדיל את אבידותיהם." טרומן, מיותר לציין, חשב אחרת.³⁸

ב־23 במרס 1951 פתחו הכוחות בפיקוד גנרל רידג'וויי במבצע "אמיץ" שמטרתו הייתה להשמיד את הכוחות של צפון קוריאה במערב קוריאה ובדרומה. בין היתר כלל המבצע את הצנחת חטיבה מוטסת 187 כ־150 ק"מ צפונית־מערבית לסיאול במטרה לחסום את נסיגתן של יחידות צפון קוריאניות ולמנוע מהן לחבור לארמייה 26 של הצבא הסיני. המבצע הוכתר בהצלחה ובסוף מרס 1951 יוצב קו החזית.³⁹ הצדדים היו נתונים בקיפאון ובעמדות קבועות זה מול זה, משל היו לוחמים במלחמת העולם הראשונה.⁴⁰ שלב זה במלחמה נמשך כשנתיים ארוכות של התשה מרובת נפגעים בשני הצדדים.⁴¹

לקרב 150 מיליון אמריקנים, ועדיין יוכל האויב להטיל לקרב ארבעה אסיינים כנגד כל אמריקני. החלטתי לכן שלא לנהל את המלחמה בהתאם לתכתיביו של האויב, אלא בהתאם למה שמכתיבים גורמי הכוח שלי. תכננו תוכנית שתאפשר לנו לנטרל את יתרונותיו ולמצות את היתרונות שלנו..."²⁶ ב־15 בספטמבר נחתו כוחות גיס 10 בפיקודו של הגנרל מקארטור, ובהם אוגדת חיל הנחתים 1, והשיגו הפתעה מלאה. הכוחות נחתו בשלושה חופים: ה"אדום", בו לחמו כוחות הנחתים של דרום קוריאה. ה"ירוק", בו לחמו כוחות מחטיבת נחתים 5 האמריקנית, וה"כחול", בו לחם רגימנט הנחתים 1 בפיקוד פולר. הנחיתה הצליחה מעל למשוער, והוגדרה לימים כמערכת קאנה של המאה ה־20 (על שם קרב קאנה של חניבעל כנגד הרומאים). לאחר הקרב הודה גנרל מקארטור לכוחות הלוחמים, ואמר כי "חיל הים והנחתים מעולם לא הבריכו יותר מאשר הבוקר".²⁷ המהלך לכד את צבא צפון קוריאה בין שתי הזרועות של כוח האו"ם, האחת מאינצ'ון והשנייה מפוסאן, כך שהיה מנותק ממקורות האספקה שלו. תוך ימים ספורים נפלה גם סיאול בידי כוחות האו"ם.²⁸

מהלכי צבא ארצות הברית וצבא סין במלחמת קוריאה

מטרת כוחות ארצות הברית והאו"ם במלחמה כפי שהגדירה הגנרל מקארטור הייתה השמדת הכוחות המזוינים של צפון קוריאה. לאחר שחרור סיאול התקדמו הכוחות מקו הרוחב 38, שהיווה את הגבול בין הקוריאיות, תוך קבלת אישור מן הנשיא טרומן, לעבר עמק הנהר יאלו. עמק זה היווה את הגבול בין סין לצפון קוריאה, ודרכו הזרימה סין ציוד וסיוע לצבא צפון קוריאה. מקארטור שאף לפגוע במרכז הכובד הזה במטרה להשמיד את צבא צפון קוריאה. ב־24 בנובמבר החלו כוחותיו לפעול בעמק היאלו.²⁹

ב־26 בנובמבר פתח הצבא הסיני בהתקפת פתע, שכללה מאות אלפי חיילים רגלים, כנגד כוחות האו"ם וכוחות דרום קוריאה מן החזית ומן המאגפים ומהעורף.³⁰

ארמיה 8 נסוגה תוך אבדות רבות, ואילו גיס 10 כותר במאגר צ'ואסין בידי כוח סיני עדיף פי שניים. הקורפוס לחם בקור המקפיא של החורף הקוריאני במשך 17 ימים במטרה לפרוץ את הכיתור. במהלך הקרב הצהיר קולונל לואיס "צ'סט" פולר, עתה עוזרו של מפקד אוגדת הנחתים 1, כי "חיפשנו את האויב כבר כמה ימים. סוף־סוף מצאנו אותו. הם מכתרים אותנו. זה מקל על הבעיה שלנו למצוא את הברנשים האלה ולהרוג אותם."³¹ האמריקנים הסבו לסינים אבידות כבדות בשל עדיפותם בעצמת האש, תוך גילויי גבורה יוצאי דופן. לבסוף נחלץ הגיס מן הכיתור ופונה בהצלחה מנמל הונגנאם.³²

מפקד חיל המשלוח הסיני, הגנרל פנג דה־חואי שאף לעצור את מתקפתו מצפון לקו הרוחב 38 שכן צפה את הקשיים בתחומי הלוגיסטיקה והתחזוקה. "כוחותינו אינם יכולים לקבל אספקה של מזון, תחמושת, נעליים, נפט ומלח... הבעיה העיקרית היא היעדר חיפוי אווירי והיעדר תעבורת רכבות אמינה. ברגע שאנו

המרופדים והשמיכות נשרפו בפצצות נפאלם. חיילים רבים נועלים עדיין נעלי כותנה, וחלקם אפילו יחפים.⁴⁷ הסינים כאמור לא נהנו מסיוע אווירי יומי, וחסרו מערך לוגיסטי שיתמוך לחימה בטריטוריה מרוחקת מגבולות המדינה. בנוסף סבלו הכוחות הסינים מפיקוד ושליטה לקויים. תביעתו של מאו לממש את הגרילה הן ברמה השקטית והן ברמה האסטרטגית הביאה לכך שהכוחות, שלחמו במלחמה מודרנית סדורה מן הסוג הדומה למלחמת העולם השנייה, נדרשו למשוך יחידות אויב, לכתרן ולהשמידן, ולהסתייע באוכלוסייה המקומית בדומה לאופן שעשו במלחמת האזרחים. גלים של חיילים מסתערים הוטלו לקרב. החיילים האמריקנים העידו כי היו אלה הלוחמים הטובים ביותר שבהם לחמו.⁴⁸

בראשית הקרבות תקפו הסינים בעיקר בלילה, משום שאז (בטרם פותחו אמצעי ראיית לילה לכוחות הצבא) לא ניתן היה להפעיל כנגדם אש תותחים וטנקים יעילה. יתרה מזו, עמדות הכוחות האמריקניים היו חסרות ביצורים, מיקוש ומלכודות תאורה, כך שהיו פגיעות במיוחד להסתערות המונית. הן מוקמו על גבעות לא גבוהות ללא חפיפה באש בין מוצב למוצב ועם מרווח גדול מדי בין המוצבים. גם דרכי הנסיגה של הכוחות לאחר המתקפה הסינית בנובמבר הפכו לשדה קרב והסינים השכילו להציב חסימות שאילצו את הכוחות ללחום על כל שעל. אולם בנחישות שהפגינו הכוחות הלוחמים הסינים לא היה די. לאחר כחודשיים מוצלחים בהם ניהלה סין מלחמת תנועה התקפית הגיע החורף. אז התגלה החיסרון הלוגיסטי בכל עוזו, שכן החורף בקוריאה הינו קשה במיוחד. הכוחות האמריקנים מנגד, השכילו למצות את יתרונם בלוגיסטיקה, תמרון ובעיקר כוח אש מסיבי.⁴⁹

המפנה אירע כאשר נטל הגנרל רידג'ווי את הפיקוד ונקט בצעדים לייצוב המצב.⁵⁰ תוך שהוא מנצל לטובתו את היתרון העיקרי של צבאו – עוצמת האש העדיפה. במקביל חיזק את ביצורי קו חזית כך שיעשו מכשול אמיתי בפני הסתערות סניוית. רידג'ווי קבע כמה תנאים שעל הכוחות לקיים בעת הלחימה:

- מיקום קו עמדות הגנה יעיל וביצורו.
 - חזית רצופה ככל שאפשר.
 - צפיפות הכוחות במטרה לשלוט באופן מיטבי בשטח כמענה למסה האדירה של הכוחות הסיניים.
 - הבטחת אספקה סדירה וקבועה של תחמושת – תנאי הכרחי לקיום לחימה יעילה כנגד יתרונם הכמותי של הסינים.⁵¹
- בעוד שהצדדים היו נתונים בקיפאון ובעמדות קבועות זה מול זה, סייעה לאמריקנים העובדה כי תנאי השטח הקשים הפריעו לכוחות הסיניים לבצע מהלכי משיכה וכיתור של יחידות אויב. האוכלוסייה המקומית שסבלה אף היא מפגעי המלחמה לא הייתה יכולה לסייע לצבא, באופן שהורתה דוקטרינת הגרילה של מאו. מחלוקות ועימותים עם בעלי הברית הצפון קוריאנים השפיעו גם הם על תפקוד הצבא הסיני. קשיים אלו, ובמקביל מתקפות הכוחות האמריקנים בהובלת רידג'ווי, הביאו לכך שהצבא הסיני התקשה לתאם את מתקפותיו ולספק את עצמו די צורכו. לקראת סיום המלחמה מצא עצמו הצבא

במאי 1951 אירע "הטבח של מאי" בו נהדפה מתקפת האביב השנייה של צבא המתנדבים העממי. שישה ימים ולילות "נמשכה הטחינה הטוטאלית של המוני-היריב על ידי ארטילריה-דיביזיונית, ארטילריה כבדה ומרגמות, אוויריית הסער ומפציצי B-26 הממטירים, במשך לילות, כל לילה ברציפות, מאות טונות של פצצות. אותה שעה קוצרים הטנקים – הערוכים במבני-קרב על פני כל העמקים – את גלי-ההסתערות בירי מקלעיהם." אבידות הכוחות הסינים בקרב זה עומדות על כ-66 אלף בני אדם.⁴²

ברית המועצות שהגיעה להבנה כי לא ניתן לנצח במלחמה שבה פתחה צפון קוריאה הנתונה להשפעתה, הציעה לנהל משא ומתן לסיומה. בשל כך שינה האו"ם את מטרות המוצהרת מהשמדת צפון קוריאה להסגת כוחותיה מדרום קוריאה. המו"מ נמשך כשנתיים ובמהלכו נמשכה מלחמת ההתשה בקווים.⁴³ ב-27 ביולי 1953, בעת ממשל אייזנהאואר, הושגה הפסקת האש הסופית בין הצדדים. שתי הקוריאות נשארו מדינות נפרדות, כאשר מפריד ביניהן קו הפסקת האש, העובר בחלקו המזרחי מצפון לקו הרוחב 38, ובחלקו המערבי מדרום לו, מצב שנשמר גם כיום. זוהי הפסקת האש הארוכה ביותר בהיסטוריה.⁴⁴ יותר משלושה מיליון חיילים סינים לחמו במלחמת קוריאה. לפחות כארבע מאות אלף מהם נהרגו בקרבות. הערכה רוסית רשמית היא כי מיליון חיילים סינים נהרגו, ובהם בנו של מאו.⁴⁵

אופן התמודדות הצבא הסיני עם הכוח הצבאי האמריקני

בשל התעקשותו של מאו נקטו מפקדי

הצבא הסיני באסטרטגיית הגלים האנושיים. על פיה מסת החיילים האדירה של צבאם תהווה משקל נגד לאיכות הציוד והנשק שבידי האמריקנים, וזאת בתנאי שהמלחמה תישאר בתחום הלוחמה הקונבנציונאלית. הנחת המוצא היתה שברית המועצות תמנע שימוש בנשק גרעיני במלחמה בשל ההרתעה ההדדית השוררת בינה לבין ארצות הברית (ברית המועצות נעשתה מעצמה גרעינית בשנת 1949). את יתרונם הכמותי הפעילו מפקדי הצבא הסיני את אסטרטגיית "הגלים האנושיים" – המוני חיילים סינים המסתערים על עמדות האויב, לעיתים מבלי שברשות כולם נשק אישי זולת כידון. חיילים אלו, בוגרי מלחמת האזרחים, היו מיומנים, ממושמצים וקשוחים.

הכוחות האמריקנים הופתעו מן המסה העצומה ובראשית הקרבות כנגד הסינים לא הצליחו לבלום את התקדמות הגלים המסתערים, והללו זכו בתחילה בכמה הצלחות והסיגו את כוחות ארצות הברית לאחור.⁴⁶ מנגד, הבחירה בקו פעולה זה לא הייתה ללא מחירים. ב-19 בדצמבר ציין הגנרל פנג דה-חואי בפני היושב ראש מאו כי הטמפרטורה במרחב הלחימה הינה 30 מעלות מתחת לאפס וכי חייליו מותשים. עוד ציין כי "רגליהם אינן מתפקדות בגלל כוויות קור, והם נאלצים לישון בחוץ... רוב החיילים לא קיבלו מעילים ונעליים מרופדות. המעילים

הנחיתה האמפיבית בנמל אינצ'ון

בטרם החלה המעורבות הסינית במלחמה, השלימו הכוחות האמריקניים את אחד המהלכים הצבאיים המרשימים בהיסטוריה – הנחיתה האמפיבית בנמל אינצ'ון – שהוגדר כאחד התמוזונים הצבאיים המבריקים בתולדות המלחמות

אף ששני הצבאות הגיעו למלחמה זו כשמאחוריהם ניסיון קרבי ניכר מן המלחמה הקודמת שבה לחמו, הרי שניסיונם העדיף של האמריקנים בניהול מלחמה מודרנית, עתירת אמצעים וכוח אש, הטה את הכף לטובתם.⁵⁴ יש לציין כי הדבר לא סייע בידי האמריקנים, כמה שנים לאחר מכן, במלחמת וייטנאם, אף שניצחו בכל קרב וקרב. אולם שם הופעלה כנגדם מלחמת גרילה שונה בתכלית.⁵⁵

התוצאות הרות האסון (כמיליון חללים) של ההתמודדות בין הצבא האמריקני לבין הצבא הסיני הביאו את הפיקוד הבכיר הסיני להכרה כי יש לנטוש את דוקטרינת הגרילה המאואיסטית. לאחר המלחמה קיים הצבא רפורמה נרחבת ומקיפה שכללה את הסיוע לו קיווה מאו מברית המועצות בנשק, בהדרכה ובתשתיות להקמת תעשייה צבאית סינית. הסובייטים הדריכו את עמיתיהם הסינים בתורות פיקוד ושליטה מתקדמות וסיפקו להם מערכות בתחום זה. שני המרכיבים – המלחמה והסיוע הסובייטי – הפכו

את צבא השחרור העממי הסיני למודרני. הוקמו זרועות ים ואוויר, בוצעו תרגילים נרחבים ואף נוסדה מערכת היררכית של דרגות. שינויים אלו היוו הלכה למעשה נטישה של הדוקטרינה הקודמת אף כי הצבא נמנע מלהצהיר על כך מפורשות.⁵⁶

מן הבחינה הטכנולוגית היו הכוחות המזוינים של ארצות הברית מצוידים במיטב הנשק המודרני של אותה עת

▶ הסיני בקריסה מוחלטת שכן חייליו, שרבים מהם נהרגו באש אויב עדיפה, הותשו בלחימת חי"ר נגד צבא ממוכן וסבלו מקור, מרעב וממוראל נמוך. בפשטות, הצבא הסיני בגמר מלחמת קוריאה לא היה גוף צבאי לוחם ונדרש לשידוד מערכות כולל ולרפורמה בצידוד ובהכשרה במטרה לשוב ולמלא את ייעודו ככזה.⁵²

ניתן לומר שהאסטרטגיה שאותה נקט הצבא הסיני, בהנחייתו ובהתעקשותו של היו"ר מאו, השיגה אמנם הפתעה והצלחה בראשית המעורבות הסינית במלחמה, גם אם במחירים כבדים, אולם נוכח עוצמת האש והמערך הלוגיסטי העדיפים שברשות האמריקנים היא נכשלה כישלון חרוץ. רק בשל העובדה שממשל טרומן דגל בחזרה לסטטוס קוו נמנעה ארצות הברית מלהכריע צבאית את סין במלחמה. זאת על אף שהצבא הסיני היה מוכה ברוחו, חסר בצידוד ובאספקה, ולמעשה עמד בפני התפוררות. למזלה של סין רצה טרומן ב"לחימה עד לנקודה שתוכל

ארצות הברית לנהל משא ומתן בשם כוחות האו"ם, והסכמה לאופן בלשהו של חלוקת קוריאה. בקצרה, הכוח לא יופעל אסטרטגית כדי להשיג את היעד הפוליטי, אלא בצורה שתאפשר הישגים בשולחן המשא ומתן.⁵³

